

ESIMENE PEATÜKK

„Sellest ma hoiaksin pärast paari napsi küll eemale,“ tähendas maakler Rosemounti Villade rühma kuuluva viktoriaanliku maja esimese korruse köögist alla aeda viivale sepistrepile osutades. „Minu meelest tõeline surmalõks.“

„Kuna mina alkoholi ei pruugi, siis ei arva ma sellest ka probleemi kujunevat,“ vastas Arthur Soames jäiselt.

„Ee, jah, loomulikult,“ ütles noormees üksnes õige pisut kohmetudes. Seejärel vabandas ta aia seisukorra pärast. „Eelmine omanik oli vanemapoolne naine,“ selgitas ta. „Naabrid räägivad, et aed oli ta uhkus ja rõõm, kuid ta haigestus artriiti ega tulnud enam selle hooldamisega toime. Siis pidi ta minema hooldekodusse ja suri üsna varsti pärast seda. Ta pärijad soovivad kiiret müüki – muidugi peegeldub see ka hinnas.“

Arthur ei vastanud. Tegelikult ei pööranud ta maakleri jutule erilist tähelepanu. Ta vahtis köögiaknast välja ja oli täielikult süvenenud hooletusse jäetud ja võssa kasvanud aia osas plaanide sepitsemisse. Tema vaimusilmas oli hooldamata muruplats juba sile, haljas ja rohetav nagu Centre Court Wimbledonini turniiri esimesel päeval. Nõgese- ja kassitapurägastiku asemel laiutasid antiikroosid. Eksperti käega püगतud, pritsitud ja väetatud õuna- ja kirsipuud olid küpsevate viljade all lookas. Lisaks uued püsilillepeenrad ning purskkaevu ja vesiroosidega veesilm. Arthuril oli vähe kirgesid ja üks neist vähestest oli aiandus.

Sedalaadi väljakutsele vastu astumine aitas oluliselt heastada neid asjaolusid, mille tõttu ta oli sunnitud kolima.

„Kas on midagi, mida te tahaksite küsida?“ uuris maakler, kuna ta võimalik klient vaikis. „Nagu näete, on maja kenasti hooldatud ... kõik on heas korras ... vaibad ja kardinad on hinna sees. Mõistagi ei pruugi need teie maitsele vastata, kuid vähemasti on kõik sissekolimiseks valmis. Ja tegemist on kena kandiga, siin on vaikne, ainult kohalik liiklus. Küllap märkate, et see erineb Londonist tublisti.“

„Jajah,“ ütles Arthur mõtisklustest ärgates. Ta oli juba otsustanud, et maja sobib talle kenasti, ja aed pani ta otsusele punkti. „Kas läheme tagasi teie büroosse ja arutame väheke üksikasju?“

Kümme aastat hiljem oli aed täielikult muutunud. Igal suvel säras peenardes aina rohkem roose, tokkroose ja kukekannuseid; ihaldusväärsed puuviljad rippusid lopsakate ja roosatavatena puuokstel ning purskkaevust voolav vesi langes tasase vulinaga vesiroosilehtedele. Kõike hooldati armastuse ja asjatundlikkusega – „viimne kui leht on täpselt paigas“, nagu ütles üks iga-aastase aiandusvõistluse kohtunik, kui Arthur eelmise aasta võitjat üle trumbates esimest korda parima väikeaia klaastrofee võitis. „Miniatuurne Eedeni aed,“ nentis teine. „Palju õnne, härra Soames.“

Nagu Arthuril kombeks, valmistus ta ühel päikeselisel juulihommikul aias pruukosti võtma. Ta tuli aeda viivast sepištrepist alla, tõi kuurist välja väikese laua ja tooli ning asetas need murule õunapuu varju. Seal võis ta vaikselt istudes jälgida linde kivist linnuvannis sulistamas või vett joomas ning veidi eemal kasvava kirsipuu oksa küljes rippuvast söögimajast seemneid napsamas. Tagasi majja hommikusöögikandiku järele minnes mõtles mees, et peagi peab ta ostma suurema laua ja veel ühe tooli – või koguni kaks või kolm. Pole võimatu, et tema ja Elspeth hakkavad aeg-ajalt

tuttavaid võõrustama, kuid iseäranis ootas Arthur võimalust ise naise seltsis aega veeta, vaid nemad kahekesi istumas aias, mille ta oli sellise armastusega loonud. Nad rõõmustavad koos lillede, lindude ja vesiroosidega tiigi üle.

Veidi aega hiljem oli aed lindudest tühi. Neid kõiki oli kohutanud hommikust rahu purustanud kõrge, kile hirmukarje ning purunevate lauanõude ja klaasi klirin.

TEINE PEATÜKK

„Ole ettevaatlik, Sukey,“ hoiatas noor patrullkonstaabel, kes oli ta sisse juhatanud. „Need astmed võivad väga ohtlikud olla.“

Sukey Reynolds, Gloucestershire'i politseijaoskonna kriminalist, astus köögist aeda viiva sepistatud dekoratiivse trepi otsa ja vaatas all betoonil lamava meesterahva poole. Too kandis lühikeste varrukatega puuvillast pluusi ja lühikesi pükse ning ta kõhetud käed ja jalad olid laiali heidetud, tekitades esmapilgul mulje, nagu lihtsalt lamaks ta lõõgastunud asendis. Ta peast vilksatas läbi mõte, et juhuslik vaataja võinuks teda päevitajaks pidada, kuid kõhna kaela otsas asuva pea kentsakas nurk viitas muule. Surnukeha ümber vedelesid keset portselani- ja klaasikilde söömata hommikusöögi jäägid: koorimata banaan, võitükk imekombel terveks jäänud toosis, väike marmelaadipurk. Metallkandik oli paiskunud, küllap trepikäsi puult tagasi pörkudes hoogu saanuna, ülejäänud kraamist pisut kaugemale.

„Tema jaoks osutusid need ilmselgelt ohtlikuks,“ vastas Sukey politseiniku hoiatusele. „Huvitav, milleks neil kriminalisti vaja läheb ja mida inspektor siin teeb?“ lisas ta ja osutas kriminaalpolitsei inspektori Jim Castle'i suunas, kes seisis surnukehast paari meetri kaugusel ja vestles politseiarst dr Blake'iga. „Seersant Barnes ei olnud üksikasjadega täpselt kursis.“

Konstaabel kehitas õlgu. „Küllap nad loevad surma asjaolusid kahtlaseks, ehkki mulle isiklikult tundub, et vanapoisi jalg

vääratas, ta kukkus alla ja murdis kaela. Doktor Blake paistab pisut umbusklikum olevat: ta ei andnud meile luba surnukeha enne liigutada, kui inspektor on sündmuskoha üle vaadanud.“

„Kas see seal on surnud mehe naine?“ Sukey osutas peaga kõrvaltoast kostva nuuksumise suunas.

„Minu meelest kihlatu. Tema ja naaber leidsid surnukeha.“

„Ei tundu, et nad kavatsenuks koos hommikust süüa. Välja on toodud vaid üks tool.“

„Ma sain nii aru, et naine ei ela siin. Ta saabus poole üheteistkümne paiku, et mees poetiirule viia. Koputamise peale ei tulnud keegi avama ja ta oletas, et mees on aias ja lihtsalt ei kuule teda, ja läks siis kõrvalmajja naabrit paluma, et too asja uuriks. Naaber vaatas üle aia, nägi meest maas lamamas ja ronis üle aia. Nad kutsusid kiirabi, parameedikud mõistsid, et mees on surnud, ja kutsusid omakorda meid välja.“

„Küllap oli see vaese naise jaoks kohutav šokk,“ tähendas Sukey. „Kes tema juures on?“

„Seersant Chen.“

„Selge. Egas midagi, ma parem lähen ja uurin, millised on korraldused,“ ütles Sukey, nähes, kuidas dr Blake inspektor Castle'ile hüvastijätkuks viipas, koti haaras ja trepist üles ronima hakkas.

Konstaabel noogutas. „Paistab, et nad said oma jutud räägitud. Ma lähen tagasi välisuksele valvesse.“

„Hommikust, Sukey,“ ütles Blake. „Ma saan aru, et sa kibeled uusima vaatamisväärsusega tutvuma?“ lisas ta naisest mööda läbi köögi minnes ja koridoriust avades muretult. „Lase käia, ta on nüüd täielikult sinu päralt.“

„Täna, doktor, ma juba mõtlesin, et ma ei pääsegi löögile,“ vastas Sukey. Selline must huumor oli alati teretulnud, pakkudes traagilises olukorras kergendust, kuid nuuksumine oli lakanud ja ta lootis, et ahastav naine polnud nende vestlust

kuulnud ja end selle tõttu riivatuna tundnud. Ta haaras kotti vasakusse kätte ja hoidis trepist ettevaatlikult alla minnes paremaga käsipuust.

Surnukeha silmitsev Castle tõstis pilgu ja noogutas. „Hommikust, Sukey. Pole just parim algus päevale.“

„Hommikust, boss. Seda võib öelda küll.“ Ehkki nad viibisid hetkel sündmuskohal üksi, järgisid mõlemad alateadlikult nende endi poolt kehtestatud reeglit: tööl ei reetnud nad sõna ega pilguga, et nad on paar. Sukey vaatas ringi, otsides sobivat kohta, kuhu kott panna, et sellest siis fotoaparaat välja võtta. „Kust ma alustama peaksin?“

„Kõigepealt tavapäraseid iga nurga alt tehtud ülevõtted surnukehast. Seejärel ehk mõned üldised kaadrid aiast ja siis lähivõtted erinevatest esemetest, et meil oleks täpne ülevaade sellest, kust miski asi leiti. Ja mõned fotod ka trepist – vaata, kas näed, mis võis teda komistama panna.“

„Tema hommikusöök paistis võrdlemisi spartalik olevat,“ tähendas Sukey. „Kõigest klaas mahla ja banaan, ja küllap ta kavatses ka röstsaiat süüa, sest ma näen võid ja marmelaadi.“

„Seal eemal vedelevad mõned röstsaiatükid. Nagu sa näed, pole lootustki täpselt öelda, kuhu miski esimese hooga maandus.“ Inspektor osutas teisele poole muruplatsi, kus paar must-rästast, kes paistsid pigem keskenduvat omavahel võitlemisele kui kohal viibivate inimeste pärast muretsemisele, naaklesid millegi lillepeenras peituva pärast.

„Inspektor, mul oleks tarvis millestki rääkida.“ Seersant Chen oli oma kummitallaga kingades hääletult trepist alla tulnud ja seisis nüüd nende selja taga.

„Milles asi, Dalia?“

„Mulle tundub, et surnud härra kihlatu preili Maddox on nüüd piisavalt rahunenud, et paarile küsimusele vastata. Ta on endiselt väga endast väljas, kuid ma tegin tassikese teed ja ta ütleb,

et katsuks pigem kohe asjaga ühele poole saada, kui et hakata hiljem jaoskonda tulema.“

„Selge, tulen kohe.“ Castle pöördus taas Sukey poole. „Mis siis ikka, ma jätan su tegutsema, aga enne kui surnukeha minema viiakse, tahaksin veel paar sõna vahetada.“

Köögi kõrval väikeses elutoas istus tugitoolis naine, selg akna poole. Ta õlad olid kühmus, pea longus ja käed lõdvalt süles, pihud ülespoole pööratud. Castle oli harjunud kehakeelt lugema ja just käte asend oli tema meelest eriti tähenduslik. Tema kogemuste kohaselt kasutasid värskelt kaotuse üle elanud inimesed neid ennekõike näo katmiseks, sahmisid nendega šokki ja uskmatus väljendades või pigistasid neid viha ja nõrdimust väljendades rusikasse. Mees luges Elspeth Maddoxi hoiakust välja abitud alistumist.

„Preili Maddox?“ küsis ta leebelt. Naine kergitas pead ja noogutas. Ta oli noorem, kui mees oli arvanud, ja ehkki ta nägu oli lapiline ja silmad nutmisest punased, taipas Castle silmapilk, et tegu on erakordselt kauni naisega. Ta kandis lihtsaid, kuid stiilseid rõivaid ning ta lühikesed helepruunid juuksed olid oskuslikult lõigatud.

„Ma saan aru, et te olete härra Soamesi kihlatu?“ jätkas inspektor.

„Olin,“ ütles naine. „See tunduski kogu aeg liiga hea, et kestma jääda.“ Ta hääles oli kübeke alistuvust, mis käte asendiga klappis.

„Mina olen kriminaalpolitsei inspektor Castle,“ jätkas mees. „Avaldan teile kurva kaotuse puhul siirast kaastunnet.“ Naine vastas kaastundeavaldusele teistkordse noogutusega ja ta huuled tõmblesid sekundiks. „Palun vabandust, et pean teile täiendavalt ebameeldivusi tekitama, kuid meil oleks tarvis paaris asjas selgust saada. Mu seersant teeb teile veel teed; kuidas soovite, kas ootame küsimustele vastamisega, kuni ta sellega valmis on saanud?“

„Ei, palun jätkake. Ma tahaksin sellega ühele poole saada.“ Naine lisas, enne kui Castle midagi öelda jõudis: „Ma ütlesin talle, et ta peaks arsti juurde minema, aga ta ei kuulanud mind.“

„Kas ta oli haige?“

„Tal oli hiljuti peapööritushoog ja ma tahtsin, et ta laseks arstil end kontrollida, kuid ta väitis, et see on tühiasi, ta pole lihtsalt kaua sünninud ja see teeb olemise hõredaks.“

„Kas te arvate, et teda võis jälle tabada peapööritus ning ta kaotas tasakaalu ja kukkus trepist alla?“

„No see on ju sama hästi kui ilmselge.“

„Me peame kaaluma kõiki võimalusi.“ Järgnes paus; inspektorile tundus korra, et naine ütleb kohe veel midagi, aga kuna too vaikus, ütles ta ise: „Te mainisite, et see „tundus liiga hea, et kestma jääda“. Mida te selle all silmas pidasite?“

„Ainult seda, et kui kaks inimest on nii õnnelikud, nagu olime meie, kuigi kõik tundus meie vastu olevat ...“ Naise hää katkes viimaseid sõnu öeldes ja mööda ta põski voolas alla värske pisarate kosk. Ta sirutas käe ja võttis peotäie pabertaskurätikuid karbist, mille keegi, küllap Dalia Chen, oli igati mõistlikult jätnud väikesele lauakesele ta kõrval. Just siis kostis tasane koputus uksele ja Castle'i lubavat vastust kuuldes astus noor seersant sisse, käes teekruus, mille ta enne Castle'i kõrvale istumist lauale asetaski. Elspeth kuivatas silmad ära ja võttis teekruusi pihku. Castle ootas sõnatult, kuni naine joodud sai; ta tegi seda aeglaselt, kuid kindlalt. Lõpetades asetaski ta tühja kruusi Daliale paari viisakat tänusõna poetades lauale. Mehe peast vilksas läbi mõte, et paljud inimesed klammerduvad kruusi külge, otsekui pakuks selles peituv soojus kübekest tröösti.

„Hästi, preili Maddox,“ ütles inspektor, „teist oli palju abi. Praegu on mul veel ainult paar küsimust. Esiteks, ega te juhtumisi tea härra Soamesi perearsti nime?“

„Me käime sama arsti juures. Doktor Gardner.“

„Täna teid. Me ei välista lahkamise vajadust, kuid me hoiame teid mõistagi asjaga kursis. Ja ma ma vajan tema lähimate sugulaste andmeid, kui te neid teadma peaksite.“

„Oh, küll ma juba tean.“ Seni vaikselt ja alistununa mõjunud Elspethi häälede sügenes uus noot. Kalk, peaaegu sarkastiline. „Tal on kuskil tütar. Ta nimi on Sabrina. Ta isa ei lähe talle korda, kuid küllap tuleb teda teavitada.“

„Kas teil on tema aadress?“

Naine kehtas õlgu. „Arvatavasti leiab selle telefoniraamatust. Minu teada elab ta kuskil Cheltenhami lähistel, kui ta just isale ütlema kolinud pole. See ei üllataks mind.“

„On ta abielus või kannab ta endiselt nime Soames?“

„Kust mina seda teadma peaksin? Minu meelest ei teadnud seda ka Arthur.“

„Selge. Nii, ma ei pea teid kauem kinni, preili Maddox. Kas te elate siin lähedal? Ehk soovite, et mõni mu politseinikest teid koju sõidutaks?“

„Täna, ei, ma elan kõigest paar tänavat edasi. Ma tulin jala siia ja lähen ka tagasi. Ärges muretsege, ma saan üksi kenasti hakkama.“ Naine tõusis ja võttis käekoti, mille ta oli jalge ette maha pannud. „Ma vaid lähen ja värskendan end enne lahkumist, kui te vastu pole. Kõik on korras, ma tunnen maja hästi; sellest pidi ju mu kodu saama.“

Castle tõusis ja hoidis ust tema jaoks lahti, ning naine, pea püsti ja selg sirge, astus toast välja ja vaibaga kaetud trepist üles. Inspektor ja Dalia läksid kööki tagasi.

„Nii,“ ütles Castle. „Vaatame õige seda telefoninumbrite asja.“

„Siin on keegi doktor Gardner,“ ütles Dalia pärast nahkköites aadressiraamatu põgusalt sirvimist, „ja S-tähe all on ainult kaks kannet: supermarket ja Sabrina.“

„Ilmselt oli vanapoisil mingi tervisehäire, mis pani ta tasakaalu kaotama. Naine mainis enne, kui sa teega tulid, hiljutist peapööritushoogu; mees oli keeldunud arsti juurde minemast.“

„See selgitaks, miks ta kukkus alla, selg ees.“

„Täpselt. Võimalik, et ta hakkas kandikuga trepist alla minema, tundis pearinglust, pööras ringi, et tuppa tagasi minna ja enesetunde paranemist oodata ...“

„... kuid ei jõudnud pärale,“ lõpetas Dalia Chen tema eest lause.

„See näib olevat igati loogiline selgitus, kuid me peame ikkagi ta perearstiga konsulteerima. Räägid sa temaga? Küsi täpselt, kas Soamesil oli mingeid tervisehäireid, mis võinuksid peapööritust põhjustada.“

„Saab tehtud, boss.“

„Ja siis edasta uudised tütrele. Mingeid sooje tundeid nende vahel ilmselt küll polnud.“

„Sabrina on ebatavaline nimi, ma pole seda kunagi varem kuulnud.“

„Küllap seepärast, et sa pole siit kandist pärit. Sabrina on Severni jõe jumalanna. Legendi kohaselt oli ta ühe muistse Walesi kuninga vallastütar. Kui kuninganna titest teada sai, laskis ta tema jökke uputada.“

Dalia tegi grimassi. „Need olid karmid ajad. Ka minu kandis on sedalaadi legende. Mu ema rääkis neid tihti, kui olin laps; paljud on veega seotud. Huvitav, miks ta vanemad sellise nime valisid?“

„See on üsna ilus nimi; ma ei usu, et ta vanemad selle tähendusele suuremat mõtlesid. Ma sain naabri jutust aru, et Soames kolis siia Londonist.“

„Siin ei ole Sabrina aadressi, ainult telefoninumber. Kas helistan ja uurin, kus ta elab?“

„Ilmselt on see kõige kiirem viis asjas selgust saada, kuid ole diplomaatiline. Mu kõhutunne ütleb, et see kihlus võis põhjustada paksu verd. Nii, sellega on hetkel kõik. Ma lähen ja vahetan meie kriminalistiga veel paar sõna.“ Ta läks trepist alla aeda, kus Sukey parasjagu asju kotti pani.

„Kõik soovitud fotod said tehtud, boss,“ ütles ta. „Linnud on suure osa laiali tassitud röstsaiatükkidest nahka pannud, niisiis olid need ilmselt mõnda aega maas vedelenud.“

„Sa viitad võimalusele, et see võib aidata surma aega kindlaks määrata?“

Naine kehtas õlgu. „Ilmselt mitte, kuid mõtlesin, et seda tasuks mainida. Trepil ei paista midagi viga olevat, kuid alt teiselt astmelt leidsin ma juukseid. Astmete servad on ümarad, niisiis ei pruugi lõikehaava olla – ta kukalt pole lamamisasendi tõttu hetkel näha –, kuid tõenäoliselt leiame marrastuse. Ma võtsin mõned juukseproovid, et leitud juuksekarvu ohvri omadega võrrelda; esmapilgul paistavad need klappivat, kuid ma saadan need kinnituse saamiseks laborisse.“

„Tee seda. Kõik viitab sellele, et ta kukkus tagurpidi alla, lõi pea vastu rauast trepiastet, paiskus kukerpalli ja murdis selle tulemusel kaela. Tal võis tekkida peapööritushoog, tema pruudi sõnul oli tal hiljuti midagi säärast ette tulnud.“

„Miks siis kriminaalpolitseid vaja läheb?“

„Doktor Blake ei pruukinud neid fakte teada, ta oli lihtsalt eriti hoolas nagu ikka. Minu meelest on see lihtsalt õnnetus-juhtumist põhjustatud surm ja ma olen võrdlemisi kindel, et koroner nõustub minuga.“